

15. A B C

Betrekkelijk voornaamwoord

Doel	de leerlingen ontdekken de antwoorden op de vragen: Wat voor woorden zijn <i>die</i> , <i>dat</i> , <i>wie</i> , <i>wat</i> en <i>wiens</i> in deze zinnen? Naar wie of waarnaar verwijzen ze? Wanneer gebruik je ze ? (ET 22)
Vaardigheden	lezen - spreken - schrijven

Stap 1

behandelt de betrekkelijke voornaamwoorden *die* en *dat*.

Aanbodfase

1. Deze opdracht kan individueel en/of in groepjes van vier worden uitgevoerd, waarin elke leerling één reeks voor zijn/haar rekening neemt (reeks 1: I -L, reeks 2: M - P, reeks 3: R - U en reeks 4: V - Z). Interactie en differentiatie zijn mogelijk.

Zoekfase

2. De leerlingen bespreken de oplossingen binnen elk groepje. De leerling die de reeks invulde, probeert de keuze te verantwoorden.

In reeks 1 (I -L) zouden de leerlingen. tot het inzicht moeten komen:

- a) dat ze slechts *die* of *dat* kunnen invullen;
- b) dat die keuze niet vrij is maar te maken heeft met het woord waarnaar *die* of *dat* verwijzen.

Het ligt niet voor de hand dat de leerlingen onmiddellijk ontdekken dat *die* na een de-woord en *dat* na een het-woord volgt. De meeste antecedenten in het gedicht worden voorafgegaan door het onbepaald lidwoord *een*, wat het voor sommige leerlingen niet eenvoudiger maakt. Ze zouden terecht kunnen besluiten dat *dat* verwijst naar een woord op -je. U kunt hierop inspelen.

In reeks 2 (M-P) zouden de leerlingen. tot het inzicht moeten komen:

- a) dat het in te vullen zelfstandig naamwoord kan worden bepaald door de deelzin die volgt (betekenis) en moet beginnen met de letter waarmee de zin begint (vorm);
- b) dat het zelfstandig naamwoord een de-woord moet zijn als het betrekkelijk voornaamwoord *die* volgt en een het-woord als *dat* volgt.

Reeks 3 (R-U): zoals in reeks 1

Reeks 4 (V-Z): inzichten zoals in reeks 1 en 2.

Om na te gaan of alle leerlingen tot de juiste besluiten gekomen zijn, volgt een klassikale bespreking.

3-4-5. Deze opdrachten zijn nuttig als de leerlingen stapsgewijs tot inzicht moeten worden geleid.

Stap 2

Deze stap behandelt naast het betrekkelijk voornaamwoord *die* ook *wie*, *wat* en *wiens*.

Aanbodfase

1. U laat het best elke *kwak* in de tekst nummeren van 1 tot en met 9. De leerlingen kunnen dan het cijfer noteren voor de correcte aanvulling onder de tekst. Een oefening voor duo's.

Zoekfase

2-3-4.

Samengevat

Lesonderwerp

Nu vullen de leerlingen in de voorziene ruimte het lesonderwerp in.

Oefening